

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עה.

עין משפט
גר מצוה

ל' א ב מ"י פ"ח מהל'
מכירה הלכה ה ועי'
במ"מ סמג עשין פג
טו"ש"ע ח"מ ס"י ק"ל סעף
יג סעף יד:
ל' ג ד מ"י פ"ט מהל'
שכירות הלכה ד סמג
עשין פט טו"ש"ע ח"מ ס"י
שלג סעף ו:
ל"ח ה מ"י שם פ"ד הלכה
א טו"ש"ע ח"מ ס"י
שט סעף א:
ל"ט ו מ"י שם טו"ש"ע שם
סעף ב:
מ ז מ"י שם פ"ה הלכה
א סמג שם טו"ש"ע
ח"מ ס"י ש"י סעף א:

מפני רעפה. דלגן סהדי דבלאו אונסא דזווי נמי הוה מזבין לה והאי דעיל ונפיק אזווי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **צעא לזבוני צמחה.** היה צריך למאה זוי ורצה למכור שדה קטנה צמחה זוי ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה צמחתי: **וקא עייל ונפיק אזווי.**

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

מפני רעתה: [א] פשיטא בעי לזבוני במאה ולא אשכח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזווי לא קני אלא אי בעי לזבוני במאה ולא אשכח ואי טרח הוה משכח ולא טרח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזווי מאי כמוכר שדהו מפני רעתה דמי או לא בתיקו: שכר את החמור ואת הקדר וכו' שובר עליהן או מטען: עד כמה שובר עליהן אמר רב נחמן ב' עד ארבעים שכון איתביה רבא לרב נחמן ב' עד ארבעים וחמשים זוז אמר ליה כי תניא הריא ישבאתה חבילה לידו: **מתני'** השובר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה בבקע' והוליכו בהר אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין ומתה חייב השובר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור ואם הוחמה חייב להוליכה בבקעה והוליכה בהר אם החליקה חייב ואם הוחמה פטור אם מחמת המעלה חייב השובר את החמור והבריקה או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך מתה או נשברה חייב להעמיד [ל' חמור: גמ' מ"ש רישא דלא מפליג ומאי שנא סיפא דקא מפליג אמרי דבי ר' נאי רישא שמתה מחמת אויר דאמרינן אוריא דהר קטלה ואמרינן אוריא דבקעה קטלה ר' יוסי בר חנינא אמר בגון שמתה מחמת אובצנא רבה אמר בגון שהכישו נחש רבי חי"א בר אבא אמר ר' יוחנן הא מני ר"מ היא דאמר כל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא

ועיכבס: לא קני. דלגן סהדי דעל כורחו מכר ה' המותר ויכול לומר לך הייתי מחור אחר המעות לקנות שדה קטנה צמחתי: ולא אשכח. לא מצא לה לוקחין מיד: ואינו היה טורח. טובא לחזור אחר הלוקחין: הוה משכח. לוקחי שדה קטנה: ולא טרח. הוקשה לו הטרחה ומכר הגדולה צמחתי: ועייל ונפיק אזווי מאי כמוכר שדהו מפני רעפה דמי. כיון דמכור טירחא דלהדורי אחר לוקח הוקלה עליו למכור אותה בלא דוחק מעות שמע מינה לא חביבה היתה עליו: עד כדי שפרך. אם עשו אצלו קצת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר עליהן כל מה שהוא חייב להן יוסף לאחרים ויגמרו: שצאס חנינה לידו. אם יש צדו משלהן הרבה כדרך הזומנים המקבלים עליהן מלאכה מביאים כלי אומנות לבית בעל הבית: **מתני'** צנקה והולכה צה. צראש ההר וטע"פ שהדרך חלק וישר חייב. בגמ' מפרש מאי שנא רישא הכא דלא מפליג בין הולקה לחומה ובסיפא מפליג להולכה צה והולכה צנקה: **ואם החליקה פטור.** שזהר היא רחיה להחליק יותר שראש ההר חד ומשופע ללדדין: **ואם הוחמה חייב.** שהצנקה מעלה הצל לפי שההרים קציה ואין אור שולט בה: **אם מחמה המעלה הוחמה.** צעלותה מרגל ההר לראשו: חייב שהמעלה גרמה לה והוא שינה להולכה צה: **והנריקה.** בגמרא^א מפרש: או

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכי עיל וכו' וטרח וישר אותה: (ב) ד"ה אובצנא וכו' תחת משאה אבל צנקה: (ג) תוס' ד"ה הוחמה וכו' אלא אומדן אם היה יכול: (ד) ד"ה ר' יוסי וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: כ' בא"ד דה"ה כל שטיר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אפילו וכו' שלא חש להאריך. עין צמחתי ה"ש הוה מ"מ ס"י:

הגהות הגר"א

[א] גמ' פשיטא כו'. כ"ב גירסת הרמב"ם אביעא להו זבין שיה משה צמחתי וקא עיל כו':

מוסף רש"י

אוריא דהר. ז'נה (ע"ד) (ג).

שנעשית אנגריא. שנטלה לעבודת המלך: **אומר לו.** משכיר לזוכר: **הרי שלך לפניך.** טלנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרס כמו מזלי וטרח (ב) ואשר אותה צדרכים. וגבי אנגריא נמי המתן עד שתשוב שאף מולך גרס ונפסק שנינו: **משה או נשברה.** שמשפך כל שכרו: **חייב המשכיר למכור העור והנצילה לכלבים ולהסוף מעות ולהעמיד לו חמור או יסכור לו אחר צדמי נצילה שהרי חמור זה שיעזר לו או יחזור לו שכרו: גמ' דקא מפליג.** בין הולקה להוחמה: **שמה מחמת אויר.** לא הולקה ולא הוחמה ומתה מעמיה האויל ושינה בה יכול לומר לו לא מצא לה אלא מחמת אויר לא היתה לימודה ליגדל צאורי הר וקשה לה או לא היתה לימודה צאורי צקעה וקשה לה: **אובצנא.** עייפות ויגיעה ממשאה. הולכה צה יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש ההר והעיל לה מחמילה על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה בדרך החלקה ויגיעה תחת משאה ומתה. ואם שינה להולכה צנקה אע"פ שלא ראינו אותה מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אם הלכה צה היה האויר שולט שם וזמן צה כח ולא תיגע תחת משאה (ב) צנקה לא שלט שם אויר והיא היתה חסרית כח ויגיעה לה:

אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרוח ששולט שם או אם היה לו להולכה צנקה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ובהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו צפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דאמר כגון שהכישו נחש קשה לריב"ם אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"מ למינקט צקעה ובקעה אם ידוע שנמלא נחשים היום צנקה ששינה להולכה שם דלא שייך האי קלול להשתנות מהר לצקעה טפי מצקעה ור"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו צפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (קמן ד' ג: ושם) מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו צפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום שהשתא הוה תחילתו צפשיעה לענין הוחמה והולקה אכל אם שינה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו צפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' נ: ושם) דפריך ארבה דאמר והוא שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו צפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הוה מצי למיפך דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרבייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דאמר הצלל דאגמא קטלה א"ש משתיתין צללו הני שניי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוא אוריא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הצלל דאגמא (ב) ה"ה כל שניו אויר דמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט צסיפא הולקה צה והוחמה צנקה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו צפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחיימוס הוה צהר טעמא לפטור צנקה לא מיפטור בהכי אלא אדרבה הוה טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה תחילתו צפשיעה לענין הולקה צה וחיימוס צנקה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס דצקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן צסיפא לא הוה ידעינן אמאי חשיב לה צרישא הולקה צפשיעה לחייבו אפילו צמחה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי צמחה כדרכה אמאי חייב צסיפא הוחמה צה והולקה צנקה דפטור

לטעמיה דאמר בצרק המפקיד (נעיל ד' לו: ושם) לא מביעיא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהצלל דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש צללו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נאדע בכל ענין ויש לחות ראייתו דלמ"ד חייב נמי סמך אחאי טעמא דקאמר צסוף דהצלל דאגמא קטלה דאם לא כן תקשי ליה ממתניתין דהכא דקאמר הוחמה צהר פטור ומיהו למה שנפרש לצסוף דהכא לא חשיב תחילתה צפשיעה א"ש: **ואם הוחמה מחמת המעלה חייב.** וא"ת והכי ידעינן צרישא דקתני הוחמה צה פטור דשלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דראינו שלא הוחמה צעלייתה שעלתה בלא טורח והלכה אחר כן הרבה ולא היתה מויעה וצתה הכי הוחמה וא"כ שלא מחמת מעלה היה ופטור: **בגון שמתה מחמת אויר.** פי' שידוע שאותו יוס היה אויר משונה צהרים יותר מצנקה או איכפא משלג או ממנוס והוה תחילתו וסופו צפשיעה ולהכי נקט להולכה צהר והולכה צנקה ולא נקט להולכה צהר זה והולכה צהר אחר משום דאין גילות להשתנות אויר אלא מהרים לצקעות אכל מהר להר ומצקעה לצקעה אין דרך אויר להשתנות: **רבי יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אובצנא.** שנתייגעה מחמת מלאכה וקף על גב דמתה מחמת מלאכה (ב) מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להולכה צהר אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרוח ששולט שם או אם היה לו להולכה צנקה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ובהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו צפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דאמר כגון שהכישו נחש קשה לריב"ם אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"מ למינקט צקעה ובקעה אם ידוע שנמלא נחשים היום צנקה ששינה להולכה שם דלא שייך האי קלול להשתנות מהר לצקעה טפי מצקעה ור"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו צפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (קמן ד' ג: ושם) מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו צפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום שהשתא הוה תחילתו צפשיעה לענין הוחמה והולקה אכל אם שינה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו צפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' נ: ושם) דפריך ארבה דאמר והוא שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו צפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הוה מצי למיפך דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרבייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דאמר הצלל דאגמא קטלה א"ש משתיתין צללו הני שניי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוא אוריא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הצלל דאגמא (ב) ה"ה כל שניו אויר דמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט צסיפא הולקה צה והוחמה צנקה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו צפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחיימוס הוה צהר טעמא לפטור צנקה לא מיפטור בהכי אלא אדרבה הוה טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה תחילתו צפשיעה לענין הולקה צה וחיימוס צנקה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס דצקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן צסיפא לא הוה ידעינן אמאי חשיב לה צרישא הולקה צפשיעה לחייבו אפילו צמחה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי צמחה כדרכה אמאי חייב צסיפא הוחמה צה והולקה צנקה דפטור